

tant es farzitz de nualha / ---», B. de Born (ed. 1913, p. 60, v. 22); 'caminar a peu corrent o a grans gambades': «vai-se-n cotchós / ves lo mezel esperan, / e la femna se-lo trotan», *Jaufré*, v. 2274.

L'italià *trottare* ja en Dante Alighieri i *trotto* en les històries de Giovanni Boccaccio, que figuradament en el sentit de 'fer el viatge en va' escriví, p. ex.: «avremmo perduto il trotto per l'ambiadura», traduït fidelment pels nostres monjos vallesans: «hauríem perdut lo trot per la ambladura» (*Decam.* VII, § 3, 447.1f.); també *trotto* traduït *trot*, ib. VI, § 1, 352.4f.² Port. *trotar* i cast. *trotar* són més tardans i es degueren rebre de França o de Cat., potser més probablement que d'Itàlia. En castellà de tota manera ja apareix sovint en el *Buen Amor* (1330-40), amb gran descabdellament semàntic: prenent, en els seus diversos passatges, les accs. secundàries 'ballar', 'fer soroll amb els peus', 'anar de pressa, córrer': «vieja con cuita trola», que no és pas l'únic passatge on el saborós Arxipreste sembla haver-se amarat del nostre picardiós Cerverí (cf. *TARONJA*); també allí l'acc. hípica «cursare, cursitare» des de Nebrixa almenys.

L'ètimon és evidentment l'a.-al. ant. *trottōn*, documentat en l'acc. 'caminar, anar de camí', però que ja degué tenir el sentit de 'córrer' amb què apareix en l'a.-al. mj. *trotten*, o fins el de 'trotar' que té el mot en alemany modern. És l'intensiu del verb germànic comú TREDAN (o TRUDAN), que és *trētan* en a.-al. ant., avui *treten*, b.-al. ant., neerl. ant. i ags. *tredan*, angl. *tread* (d'altra banda TRUDAN > gòt. *trudān*, esc. ant. *troða*): pertot 'fer passos, caminar, anar de camí', 'petjar'. Però l'intensiu *trottōn* només està documentat en alt-alemany, i en efecte el consonantisme -t- només pot correspondre a aquest dialecte germànic (passat que suposéssim audaçment que en francic, llenguatge a penes i tan mal conegut, les geminades com -dd- haguessin sofert un tractament especial en -tt-, mera hipòtesi).

No sembla, doncs, que es pugui tractar d'un dels mots heretats pel francès del francic (llavors l'haurien pogut dur al català, directament, els nostres interessats protectors carolingis). Sí que es pot tractar, però, d'un mot longobard heretat per l'italià. Com que els manlleus de l'alt-alemany són rars en francès, i sempre tardans i amb extensió més aviat regional, bé podria ser que es tracti fins a França (i per consegüent a Catalunya) d'un manlleu italià molt antic, introduït junt amb algun canvi en la tècnica hípica. Cf. *GALOPAR*, on la importació del francès és segura pertot (àdhuc en part en oc. ant.).

En tot cas s'ha de tenir en compte que en el cas present no són menys antics els derivats *trotar* i *trot*, i no ho són menys les accs. no hípiques. *Trot* ja l'hem vist des dels orígens en la nostra llengua: exemplificat en abundància en Jaume I, Muntaner, el *Decameron* (i un altre ex. del S. xv, en *AlcM*).

Trotar el tenim abundantment documentat en català antic, i des d'abans que en cap altra llengua: en els assentaments del Palau dels Comtes de Barcelona al peu del Montseny, a Vilamajor, l'any 1158: «Primer

dia de marci, venit escuders et mercaders de Guillem R. et un balester et un *trotar* de comite, et dispenderunt, inter pane et pexo et olei et piper, 3 solidos, et de cibum 3 quartas; et saracenos et falconis, qui veniant ab regina [amb la reina Peronella, muller de R. Bg. IV] et falconis de comite, 10 paros de gallinas», Balari (*Orig.*, p. 573). «Albergum 3 equitum cum 3 *trotariis*» en pergami original ross. de 1193 (*InuLC*, 397, més altres 4 testimonis dels Ss. XII-XIV).

Per Lull veiem que el *trotar* era reconegut com a membre necessari, i fins essencial, en les institucions cavalleresques: «--- a la alta honor qui pertany a cavaller --- cové que hom li do escuder e *trotar* qui-l servesquen», *Li. de l'Orde de Cavalleria* (ed. 1906), 210.

Abunda: «E-ls *troters* de bústia, acemblés, munters e altres hòmens de peu qui sian ració del senyor rey ---», «e-ls *troters* de bústia sian tenguts d'anar e de venir» en les ordinations palatines p. p. P. de Bofarull en *CoDoACA* VI, 13 i 14, amb atribució a «Pere I», però per la llengua i per tot el text no es pot tractar de Pere el Catòlic (hauria de ser dels anys 1196-1213) ni semblen tampoc del temps del Cerimoniós, però sí de Pere el Gran (1276-85): o hi ha errada de I per II o es tracta d'un valencià que l'anomena I com a primer rei Pere de València.

A les Grans Cròniques; a totes tres: «Mentre que-l rey tenia aquests cavallers axí assetgats --- En Ramon Roger --- En R. d'Anglerola, En --- que volièn entrar en la vila de Balager --- feren unes lletres que vullen trametre per un *trotar* --- liuraren-les a un petit *trotaret* qui les degué metre en la vila, e-l *trotar* venc en la host del rey, e fo conegut e menat denant lo rey --- los cavallers --- cavalcaren --- foren prop de la host --- e trameseren un *trotar* en la host per espisar --- ab tant lo *trotar* tornà a éls e dix-lur que pensasen d'anar, que no-y avia nuyl hom qui-ls sentís ---», Desclot (fets de 1280, § 75, *NCL* III, 45.28ss.). «Tenguenm-los tant que axí entró que foren venguts en G. de Muntcada e --- can se-n foren anats, a cap d'un poc, Nós hoim gran brugit, e dixem a un *trotar* que anàs a don Nuno, e que-s coyàs, que gran brugit oïem, que havíem gran temor que -ls nostres no-s fossen encontrats ab los sarraïns; e-l *trotar* no venc e ---», Jaume I (desembarc a Mallorca, a. 1299, Ag., p. 104.20). Quan el rei de Castella visita Jaume I (a. 1275) els nostres donaren als castellans «tan bastament tot ço que demanaven ne havien obs, que -ls *troters* d'aquells venien per les places moltos entegres e cabrit e ---», Muntaner (§ 12, *Casac* I, 36.18; en canvi, en el § 177, *trotar* pot ser interpolació de Bofarull, car el text de *Casac* v. 55.4, només porta «aquells qui ho venien»).

«Si algú loga bèstia --- lo conductor és tengut de pagar al logador tot lo loguer del viatge --- e de fer sos obs de la bèstia, e del *trotar*, en anant e en vinent», *CostTort.* (Ol., p. 215) (cites més extenses dels *CostTort.* en el *DAG*). «Yo-us diré ço que denunciu axí con correu e *trotar* dels damunt dits» (glossat «mosso de cavall»), Arn. de Vilanova (*NCL* I, 169.8). Donen més detalls sobre els *troters* FSoldevila (*Pere el Gran* I, 74) i els *DAG* i *AlcM*.